

Mutluluk...

Ayhan AYDIN

— 3. Baskı —

Prof. Dr. Ayhan Aydın

MUTLULUK

ISBN 978-605-318-588-8
DOI 10.14527/9786053185888

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2018, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

1. Baskı: Aralık 2016, Ankara
3. Baskı: Mart 2018, Ankara

Yayın-Proje: Özlem Sağlam
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

*Bu kitap sevgili Umut'a, İpeke, Doğa'ya, Suriyeli Aylan'a,
Ümran'a, doğmuş ve doğacak bütün çocuklara ve
gelecek güzel günlere adanmıştır.*

PROF. DR. AYHAN AYDIN

Ankara ve Hacettepe Üniversiteleri mezunu olan yazar, İngilizce ve Eğitim Bilimleri alanında yüksek öğrenim görmüştür. Bir süre İngilizce öğretmeni olarak görev yapan Aydın, bu dönem içinde bir yandan lisans üstü öğrenimini sürdürürken öte yandan MEB'in çeşitli komisyon ve kurullarında görev almıştır. Doktora öğreniminden sonra Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinde part-time öğretim elemanı olarak çalışmıştır. Senato üyeliği, bölüm başkanlığı, anabilim dalı başkanlığı gibi çeşitli yönetim görevlerinde bulunan Aydın, halen Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Gazi, Anadolu, Bahçeşehir gibi üniversitelerde dersler veren Aydın, kendisini kısaca yaşamsever olarak tanımlamaktadır. Aydın'ın 150 dolayında yayınlanmış makalesi, ayrıca ikisi araştırma kitabı olmak üzere toplam 11 yayınlanmış kitabı vardır. Yayınlanmış kitaplarından bazıları şunlardır: Sınıf Yönetimi, Eğitim Politikası, Eğitim Psikolojisi, Felsefe Düşünce Tarihi, Eğitim Sevgidir, Yaşama Sanatı, Yaşadığımız Dünya, Hayat Neden Güzeldir, Eğitim Hikayedir. Yazar insana ve hayata ilgi duymakta ve bu alanlarda ürünler vermektedir.

ÖN SÖZ

Eğitimcinin görevi, en karmaşık düşünceleri bile herkesin anlayabileceği bir dille açıklamaktır. Bu çaba, insanlığın düşünsel ve duygusal açıdan gelişimini destekleme ihtiyacını tam da yüreğinin ortasında duyan entelektüelin var oluş sebebidir. Gerçekte zor bir iştir, onca karmaşık ve derin düşünceyi sınırlı sayıda kavramla aktarmak ve yorumlamak. Ben de bu inançla bütün öğretilere eşit mesafede durarak farklı bilgelik kaynaklarını aktarmayı kişisel yaşamımın en önemli görevlerinden biri olarak algıladım. Bu kapsamda anlatmaya çalıştığım insanları hayatları ve eserleriyle bir bütün olarak algıladığım için anlatımımı bu iki temel boyut üzerine kurdum. Düşüncelerimi anlatırken de, farklı düşüncelerden yararlandım.

Ancak bu düşüncelerin tümüyle kişisel görüşlerimi yansıttığını da söylemek yanlış olur. Her konuda birbiriyle örtüşen ya da çelişen görüşleri bir arada vermek ve bu anlamda okuyucuyu farklı görüşlerle buluşturmak amaçlanmıştır. Başka bir anlatımla her coğrafyadan ve tarihsel dönemden aktarılan düşünceler konusunda doğru yanlış ayrımı yapılmaksızın okuyucuya, insanın açmazlarına ve hayatın çelişkileri dolu doğasına bakma fırsatı verilmeye çalışılmıştır.

İnsanın sınırsız öğrenme, anlama, bilme arayışına çocukluğumdan beri derin bir ilgi ve hayranlık duydum. Bu duygu bana benimsediğim deneme usulü anlatımın zenginliği ölçüsünde farklı pencereler açtı. Belki de öyküleştirerek kaleme alınan bu tür bir anlatım biçimi, yerleşik deneme anlayışı içinde değerlendirilemez. Fakat bunun hiçbir önemi yoktur. Çünkü yazının konusu ve kapsamı roman hikaye öykü ya da deneme gibi hangi türe ait olduğundan daha önemlidir. Ayrıca bazı kitaplar bu türden yapay ayrımlar yerine bütün yazı türlerinin bir sentezi olarak da görülebilir. Elimizdeki kitap böyle bir anlayışın ürünüdür.

Burada asıl üzücü olan, insanların hatta eli kalem tutanların çoğunun bile insanlığın ortak geçmişine ve aynı ölçüde ortak geleceğine dönük ortak sorumsuzluk ve kaygısızlıklarıdır. Çoğu insan ortak korkularımızı, beklentilerimizi, çıkmazlarımızı, sorumluluklarımızı ve mutluluk kaynaklarımızı bilmediği için yalnızlık içinde yaşar ve acı çeker. Oysa bilgelik en zor koşullarda bile hayatı bilme, anlama,

sorgulama ve geliştirme yönünde çaba göstermeyi gerektirir. Dolayısıyla kitaplarımda bu uğurda çaba gösteren ve bence her biri eşsiz birer bilge olan insanlara yer verdim. Onların çağlarının egemen hayat anlayışlarına başkaldıran onurlu duruşları aynı zamanda insanlığın özgürleşme sürecinin kilometre taşlarıdır. Bu büyük insanları şimdiki kuşakların biraz daha yakından tanıması ve ortak geçmişimiz üzerinde düşünmesi daha güzel yarınlara ulaşma yönündeki umutlarımızı da artıracaktır.

Bu kitapta olduğu gibi yazdığım bütün kitaplarda insan düşüncesinin sınırsız ve eşsiz doğasını, kuytu köşelerini, dalga boylarını, zaman ve mekân kavramlarını aşan bir sarmal içinde aktarmaya çalıştım. Dikkatli okuyucu hangi dönemde olursa olsun insanoğlunun her zaman ortak sorunlarının özgürlük, mutluluk, kardeşlik temaları ile karakterize olan ahlak sorunu olduğunu görecektir. Bu nedenle amacım, özel olarak herhangi bir dönemi ya da öğretiyi anlatmak değil. Her zaman bir noktadan başlayarak büyük resme bakmaya çalışmaktır.

Kitabı kaleme aldığım bir aylık süre içinde (20 Haziran-20 Temmuz 2016) anlatılmaz güzellikte zengin, esrarengiz, sarsıcı, keyifli, hüznü bir iç yolculuk yaptım. Yunus'un "Bana bende demen/ Bende değilim /Bir ben vardır/ Bende benden içeri" dizeleriyle anlatılabilecek türden bir içe bakış...

Çocukluğumdan beri dinleme, anlama, konuşma ve anlatma sanatı üzerinde yoğunlaştım. Hayatımda bu yönde örnek aldığım iki seçkin insan oldu: Biri babam biri ilkokul öğretmenimdi. İkisi de gerçek anlamda insandı ve öğretmendi. İlginç bir rastlantı olarak her ikisinin de adı Kazım, birinin soyadı Yazar, diğeri yazarın hakkını vermeye çalışarak gururla taşıdığı Aydın soyadı.

Yaşamak, hayatı anlama çabasının bir ürünü olsa gerek. Ancak bu çaba onu sadece anlamak ve açıklamakla sınırlandırılmaz. İnsanı yüceltecek bir niteliğe yükseltme heyecanını da içermelidir. Bunun için öncelikle ortak hayatlarımızın pay ve payda bölümlerine yeniden bakmalıyız. Bu bağlamda ilk yapılması gereken kardeşlik hukuku ile birbirimize dört elle sarılmak, "sevelim, sevelelim, dünya kimseye kalmaz" düsturuyla yaşamaktır.

İnsan ve hayat hakkında yazmak bilgiye ve düşünceye saygı duymak demektir. Böylesine kapsamlı konularda yazan biri her şeyi bilmek gibi bir aymazlık içinde değilse, başkalarının varlığını fark etmesi zor olmayacaktır. İsterseniz daha açık söyleyelim. Harmanlanan bunca yorum, görüş, bilgi ve anlayışın altından bir kişinin tek başına kalkabilmesi kolay bir iş değildir. Bu nedenle hayata ve insana bakış açılarının bir sentezini sunarken prizmadan farklı ışıklar yansıyabilir. Dikkatli okuyucu bu ışıklar içinde ne görüyorsa kitap onu anlatmak istemiştir.

Umulur ki her okuyucu bu ışıklar içinde kendisini de görsün ve ortak hayatımıza ve kendi kişisel yaşamına tekrar bakma yürekliliğini gösterebilir. Ancak burada yazarı görmek isteyen okuyucular (ki bu şart değildir) lütfen satır aralarına dikkat etsinler. İnsanı, insana insanca anlatan bu kitap piyasa anlayışının dışında yaşayan gerçek okuyucular içindir. Çok sayıda bilgiyi ve kitabı bir arada görmek ve bu bilgiler ışığında hayatı sorgulamaya hazırsanız başlayabiliriz.

Ekim, 2016
Ayhan Aydın

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr. Ayhan Aydın.....	v
Ön Söz.....	vi
Merhaba.....	1
Arayışlar.....	3
Nezaket ve Sevgi.....	16
İnsanlık Bahçesi.....	28
Hayatın Anlamı.....	33
Kökler.....	44
Diriliş.....	64
Masal Masal İçinde.....	73
Mukaddime.....	81
İçsel Yolculuk.....	83
Yolcu.....	86
Veba.....	92
Hayat.....	96
Yurttaş!.....	100
Kültür Endüstrisi.....	105
Modern Kültür.....	110
Erdem.....	121
Modern Yalnızlık.....	128
Eğitimin Anlamı.....	134
“Madun”.....	150
Mağara Mitosu.....	154
Kapan.....	159

Daha Güzel Bir Dünya Arayışı	164
Yalın İnsan	171
Hayy'ın Hikâyesi.....	180
Onurlu ve Yalnız Bir Adam	185
Çılgın Gezgin	191
Mavi Kuş.....	200
Son Söz.....	205
Ad Dizini	207
Konu Dizini.....	210

Merhaba

Yazı masasına oturan her “gerçek” insan yeni bir insan ve yeni bir dünya hayaliyle oturur. Bu cümlede en önemli iki sözcük herhâlde gerçek ve hayaldir. Birbirlerine bu kadar yakın ve uzak iki kavram bulmak çok zordur. Ama insan olmak hem gerçeği bilmek hem de insan olmanın hayal ve özlemlerini bilmek demektir. Böyle bir bakış açısı bize yaşadıklarımız ve yaşayabileceklerimiz arasındaki ya da şöyle diyelim hayatla hayal arasındaki ince çizgiyi fark etmeyi öğretir. Burada yazarın hayal dünyasında gezindiğini düşünebilecek okuyucular için, hayal sözünün mutlak iyilik ve sevgi anlamında kullanıldığını anımsatmak yerinde olur. Gerçekte iyilik ve sevginin hayal olması, bir bakıma insanoğlundaki iyileşme ve kötüleşme potansiyelinin sınırsızlığına da işaret etmektedir. Ayrıca hayalleri olmayanların gerçekleri de olmaz, denir.

**1. Hayat nedir? Hayat geceleyin ateşböceğinin yanıp sönen ışığı,
kış ayazında bufalonun nefesi, çayırın üzerinde gezinip dururken
gün batımında titreyen gölgelerdir.**

Sihisapa Kabilesi

Arayışlar

Her şeyi kendisi için seven aslında kendini kaybetmiş olmanın acısını ve yoksunluğunu gidermeye çalışan bir zavallı olabilir mi? Belki de bütün arayışlarımız, aşklarımız, beklentilerimiz ve kaygılarımız kendimizle olan hesaplaşmamızın ürünleridir. İnsan kendini gerçekten görmek istediğinde çok iyi görünmediğini de görür. Bu tür bir içe bakış bilinci, birçok insanda hiç gelişmediği için hayat gölge boksuna dönüşmekte ve böylece başkalarına üstünlük sağlamaya çalışırken kişioğlu kendine yenik düşmektedir. Huzursuz bir insan, başkalarının huzurundan rahatsız olabilir. Üstelik bu durumun aslında kendi iç sesini ve ritmini yitirmiş olmasından kaynaklanan yalnızlık ve hiçlik duygularının eseri olduğunu düşünemez bile.

Her şeyi kendisi için arayan, isteyen ve seven; en çok kendinden kaçan kişidir. İnsan, içinde müthiş bir güçsüzlük, yalnızlık ve tek başına dolduramayacağı boşluklar hatta uçurumlar olduğu için hükmetmek ve egemen olmak ister. Bu tür insanlar herkesin bildiği sözüm ona “doğruları” ya da klişe yargıları sıkça tekrarlayarak kendilerini yenilerler. İç sesleriyle konuşamadıkları için bağırarak konuşurlar. Aslında yetişkinlikte güçlü görünme takıntısı olarak adlandırılabilir bu sendromun kökleri geçmiştedir. Bebeklik ve çocukluk dönemlerinde koşulsuz anne sevgisinden yoksun olmayı çağrıştıran güçlü görünme takıntısı, bazen o denli hüznü olur ki insan, hayatın bu trajikomik görüntüleri karşısında acı acı gülümser. Burada can yakıcı olan başka bir durum ise geçmişte yaralanan ya da canı yanan bu tür kişilerin, bağırarak konuşan çocuk yetişkinlere özenmeleridir.

Oysa ‐Dolu başak yere bakar.‑ denir, isterseniz ‐eğik olur‑ diyelim. Esasen başak, uzun süre gökyüzüne baktıktan sonra boynunu eğer; bilgelik de böyledir. Belki de hepimiz kendi hesaplarımızda aldanmamak için birbirimizle anlamsız Őekilde mücadele ediyoruz. Ve bu yüzden o güneşli güzel günlere henüz ulaşmış değiliz. Arada ‐Kendin bilmek gibi erdem olmaz.‑ ya da ‐Yaratılanı severiz yaratandan ötürü.‑ gibi sözler söylense de, kişioğlu insan kardeşlerini düzeltmek (Burada düzeltmek çoğu kez onları yönetmek hatta daha çok egemen olmak anlamındadır) ister. Bu amaçla onlara bizim gibi olmaları için telkinlerde bulunur, oğt verir ve hayatlarına yön vermek isteriz. Bu bağlamda geçmiş olaylardan, gelecek yaşamda ortaya çıkabilecek tehlikelerden, hatta öbür dünyada karşılaşılabilecek görüntülerden harmanlanan sentezler sunarız. Sürekli haktan, hukuktan, kardeşlikten söz etmek, nasıl olsa bize bir maliyet getirmez. Hem böyle yaparsanız kendilerini dşnmediğinizi bilen kardeşleriniz bile sizin iyi bir ‐kardeş‑ olduğunuza inanır. Çünkü ne de olsa kardeşiniz de sizin gibidir. O da kendi bencilliğiyle, tutkularıyla ve içi boş arzularıyla mücadele etmek yerine, sizinle mücadele etmeyi seçmiştir. Bunun için bize hatıralarımız, mantığımız ve hatta sosyal oğrenmelerimiz de yardımcı olur.

Nietzsche, kişioğlunun hafızası ve olayları değerlendirme bilincini Şöyle tanımlıyor. ‐Hafızam ‘Bunu sen yaptın.’ diyor. Gururum ‘Bunu sen yapamazsın.’ diyor. En sonunda hafızam gurura boyun eğiyor.‑ Esasen unutmaya dediğimiz olgu da hafızamızdaki bu karanlık noktaları silme becerimizdir. Oysa geçmişte isterseniz hafızada diyelim kendi kendimize kaldığımız zamanlarda bile kabul edemeyeceğimiz büyük hatalarımız ve günahlarımız vardır. ‐İçinizde günahsız olan kimse, ilk taşı kadına o atsın.‑ denince, acaba neden herkes elindeki taşı bırakır. Bu meselden alınacak bir misali olmayanlar ezeli ve ebedi günahkarlar arasında olabilirler mi?

Burada hepimizi rahatlatacak ve masum olduğumuza (‐Masum Değiliz Hiçbirimiz‑ Őarkısına rağmen) da inandıracak birkaç geçiş cümlesi kurmak yararlı olabilir. Aslında içimizdeki sulluk ve

anlamsızlık duygusunun gerçekleri olduğu gibi görmek ve kabul etmekle ilgili olduğunu düşünüyorsak gerçekleri görmenin ne faydası vardır! Hem herkes böyle yapıyorsa sürüden ayrılanı herhâlde yalnız da kaldığı için kurt kapmaz mı? Kişinin vicdan ve karakterinin, kütlenin çekim gücüne karşı koyması mümkün müdür? Ayrıca insan çevresine uymazsa düşebileceği boşluğun derinliğini tahmin etmeli; yönünü ve hedefini buna göre belirlemelidir, diyorsanız kişiöğlü bunu zaten biliyor. Burada gelişimle ilgili iki temel göstergededen söz edilebilir.

Birincisi çocukların konuşmaya başladıktan sonra daha az ağlamaları, ikincisi bu süreçte önce “Ne?”, sonra “Neden?” gibi soruları sıkça sormaları daha sonra: Dikkat! Önce “Neden?” ve en sonunda “Ne?” sorusunun kaybolmasıdır. Bu arada çocuk dünyasında isteklerin, sorunların anlatım biçimi olan ağlama olgusunun gizli kodları konuşma sanatının içine yerleştirilmiş olabilir! Hatta bu durum mağduriyet üzerinden toplumca kabul gören sado-mazoşist bir karaktere bile dönüşebilir. Böylece sürekli başkalarıyla ve geçmişin belli olaylarıyla sürdürülen kör dövüşü, gerçek bir başarı öyküsü hâline de gelebilir! Belki de bireyin gelişim sürecini anlatan bu aşamalar toplumlar için bir ölçüde geçerlidir. Psikologların “eşikteki birey” tanımlamasına denk düşen bu durumda, elbette “Neden?” sorusuna gerek kalmaz. Bu dünyanın ya da insanoğlunun sürekli daha kötüye gittiğini düşünenler de buradan kendilerine “neden bir pay düşmediğini” bile düşünemezler.

Güzel bir söz vardır: “Hiç hata yapmam; bir defa hata yaptığımı zannettim onda da yanılmışım.” diye. Bu söz insanoğlunun kendi egosuna yönelttiği hınzırca bir gönderme olabilir. İşte hayatımız burada başlıyor: Göz kendini göremezmiş misali. Sahici ve samimi insanlar bize gerçekleri söylerler. Uğrunda çırpınıp durduğumuz ve bir türlü başaramadığımız şeyler arasında dürüstlük, samimiyet, kardeşlik, mutluluk gibi kavramlar var. Acaba neden?